Numéro 9 — 20 AOUT 1945

F.I.E.H.S Bibliothèque

VOLEM
la República
a Espanya

CANIGÓ

Bulletin d'Information de la "Société Française des Amis de la Catalogne"
25, rue Roquelaine - Tél. 229.83 TOLOSA DE LANGUEDOC

LA LLIBERTAT
a Catalunya
i a Euzkadi

ENCARA RESTA UN SIGNANT DEL PACTE ANTI-KOMINTERN : FRANCO

CATALANS, alerta

PRESSENTIM, per moltes raons que no cal explicar, que s'atansen moments décisius per a la llibertat de la nostra terra i cal que els catalans, els de l'exili i els de la pàtria, estiguin amatents als esdeveniments que poden produir-se.

Esperem d'un moment a l'altre la constitucio del govern català que el president de Catalunya ha encarregat a Carles Pi i Suyer i confiem que es tractarà d'un govern de tipus nacional integrat per homes de relleu representatius de tots els sectors politics nacionals.

Solidaritat Catalana, que ha plasmat a l'exili i a casa nostra, l'esperit d'unitat que era al cor de tots i que la pàtria esperava, ha recolzat les gestions de Pi i Sunyer per a la formacio del govern català. I, quan aquest estigui constituit, els catalans l'hem d'acollir, respectar i defensar amb entusiasme, fidelitat i disciplina.

La guerra mundial està acabada. El Japó ha capitulat tres mesos des, rés de vençuda Alemanya. El feixisme ha estat vençut per la llibertat i la democràcia. El reducte franquista caurà igualment perquè li manquen els suports estrangers que el sostenien i perquè d'ara endavant una Espanya feixista moriria estrangulada per un cordo sanitari universal.

Pero de nosaltres depén — de nosaltres i dels republicans espanyols especialment — que la fatal caiguda de Franco no sigui aprofitada per minories audaces que, per abando o negligència republicana, intentin imposar per la força i per sorpresa un règim que el poble no vol. Ni Consells de Regència ni Comitès no avalats pels sectors antifeixistes de l'exili i d'allà baix. Govern republicà provisional a Madrid, Governs provisionals autonoms a Barcelona i a Bilbao i eleccions on el poble expressi lliurement, democràticament, la seva voluntat sobirana.

Catalans, alerta.

L'hora de la llibertat s'atansa. I per si aquesta hora que tots voldriem immediata necessités el nostre esforç, pensem en l'interés superior de la Pàtria i no obeim altres consignes que les que donin el President i el Govern de Catalunya.

Una lletra oberta de "Solidaritat Catalana" a "Solidaridad Obrera"

El secretari de Relacions Interiors de « Solidaritat Catalana », senyor Josep Tarradellas, ha tramés la seguent oberta al director del periodic « Solidaridad Obrera » de Paris :

Paris, 3 d'agost del 1945.
Senyor M. FREIRE,
Director de « Solidaridad Obrera », Paris.
Distingit Senyor,

El Consell Directiu de Solidaritat Catalan ha pres coneixement d'un article publicat al numero 42. del periodic « Solidaridad Obrera » que vos dirigiu, organ del Moviment Llibertari Espanyol a Francia (11a Regio), i signat per J. Vàzquez, i ha acordat expressar-vos la seva estranyesa i el seu disgust pel fet de veure un periodic que vol expressar l'opinio d'un sector republicà espanyol i que acull un escrit tan ple de ridicules afirmacions i de calumnies tan grotesques contra tots els republicans catalans.

Tenint en compte que vos sabeu que les afirmacions que es fan en aquest escrit i que afecten Solidaritat Catalana son totalment inexactes, i que aquestes actituds venen només a augmentar la confusio existent entorn de les activitats republicanes a l'exili i a fer més dificil la consecucio dels fins pels quals tots lluitem, confiem que rectificareu la lamentable posicio marcada per l'article del vostre col·laborador.

Cordialment us saluda,
Pel Consell Directiu de Solidaritat
Pel Consell Directiu
de Solidaritat Catalana,
Josep TARRADELLAS,
Secretari de Relacions Interiors.

Comentari de "Canigo"

« Canigo », pel seu compte, lamenta extraordinàriament que sigui possible la publicacio a l'exili d'un article com el que al·ludeix la nota de Solidaritat Catalan. Per si algun dels nostres lectors n'ignora el contingut els direm que en l'article de referència es diuen coses tan falses, tan estupides i d'istiant anti-catalanista tan rebregat com que « los catalanistes del exilio han vuelto la espalda a la Republica para entronizar en España la Monarquia de los Borbones ». S'hi afegeix que els nacionalistes catalans estan d'acord amb Anglaterra que han abandonat la Republica i el proletariat, que el nacionalisme català encarna els elements favorables d'un règim feixista, que els catalans de l'exili son uns traidors a la Republica i uns artifexs de la discordia (!)...

Afortunadament entre els lectors de « Foc Nou » i « Canigo » figuren no pocs obrers catalans, sindicalment cenetistes, que podran jutjar de la tal virada monàrquica imaginada pel senyor Vazquez. Les col·leccions dels nostres diaris son aci, damunt la taula, per demostrar a tothom que, des del primer dia, hem propugnat pel restabliment de la Republica a Espanya i de l'Estatut a casa nostra i que ens hem alzecat enèrgicament contra les maniobres de Franco, de Churchill o de qui sigui per una restauracio monàrquica.

El senyor Vazquez ens recorda l'estil arcaic, espanyolista i anticatalà dels monàrquics unitaristes Pedro Pujol i Royo Villanova. Ho sentim pel mal efecte que l'estil i el text del seu article ha produit entre els obrers catalans cenetistes els quals saben perfectament que tot el que ell ha dit és absolutament mals. Entenem que al punt en estan les coses cal una mica més d'honestedat, de nobtesa i de sentit de responsabilitat si es vol evitar que l'opinio obrerista de casa nostra, la catalana, tingui un pobre concepte dels dirigents sindicals de Catalunya.

Omplir-se la boca a cada moment de « proletariado », de « organizacion » i d'altres mots per l'istil no vol pas dir defensa lleial i sincera dels nostres obrers. I publicar articles com el que comentem, encara menys. En la Catalunya nova que nosaltres propugnem — autonoma dins una Espanya republicana — ells monolegs arcaistes i desafinats estils J. Vazquez no trobaran resso. Els nostres obrers ja son majors d'edat, no tenen pa a l'ull i no tenen cap ganas de combregar amb rodes de moli.

I pel que fa referència a la nota relativa als republicans catalans « artifexs de la discordia » (!) suposem que el senyor Vazquez fa ironia fina o humorisme satiric car, que nosaltres sapiguem, els catalans son els unics que fa molts mesos ja, han donat als republicans espanyols l'exemple de llur unitat. Que miri el senyor Vazquez, si li vaga un moment, si la mateixa unitat existeix en el si de la seva organitzacio on en la dels seus amics del partit socialista. Car si a hores d'ara encara no s'ha constituit a l'exili un govern republicà espanyol no ha estat pas culpa dels catalans, que l'esperem amb candeletes des de fa molts mesos !

Els obrers catalans saben que estem al seu costat i al costat dels obrers no catalans per defensar, entusiasticament i lealement un programa de realitzacions socials justes, tan avançades com puguin esser-ho les dels pobles més lliures i progressius del mon. I tot enyorant el gran artifex del sindicalisme català Salvador Segui i plorant la mort del màrtir sindicalista català Joan Peiro, comencen d'adonar-se que ja son majors d'edat i prou madurs i prou aptes perquè sempre siguin capitostos forasters individus incomprensius, gènere Vazquez, els que, en castellà pretenguin dirigir-los, instruir-los o emancipar-los.

LES ELECCIONS ANGLESES

El resultat de les eleccions anglases ha estat una sorpresa universal. Tothom — i nosaltres també — esperava un triomf laborista important, pero no un resultat que assegurés als treballistes la major a absoluta a la Cambra anglesa. El poble britanic ha pessat la factura de Munich al partit conservador, del senyor Chamberlain i del senyor Churchill i si agraeix a aquest darrer els seus esforços per haver guanyat la guerra, no perdona al seu partit l'error enorme de no haver-la sabut evitar a temps amb una politica energica davant les manaces i xuleries hitlerianes d'avant-guerra.

El poble britànic veia en el partit conservador la menaça d'una altra guerra i en veia els perills evidents en la politica tortuosa de contemporitzacions amb el franquisme espanyol i amb les reserves plenes d'hostilitat i de menaces vers la Russia soviètica. Els treballistes representen als ulls del poble anglès una diplomàcia més neta i més sincera, una entesa amb la classe obrera del mon per evitar una nova guerra, una politica de cordialitat amb l'U. R. S. S. i una actitud més digna i més severa davant el franquisme espanyol.

El senyor Attlee coneix a fons el nostre problema. Visità els fronts de casa nostra durant la guerra. Sap l'origen i les complicitats del franquisme i ha promés als líders republicans espanyols que el govern britànic actuarà davant de Franco de manera molt diferent a com venia fent-ho el senyor Churchill.

Ara bé. Es l'hora d'insistir en els nostres arguments i advertències. De res no serviran condicions tan favorables com l'èxit laborista a Anglaterra, les declaracions de San Francisco i de Potsdam i la fi definitiva de la guerra mundial amb la desfeta japonesa, *si els republicans espanyols de l'exili no s'apressen a posar-se d'acord i a constituir un govern d'unitat republicana* que representi davant dels aliats victoriosos i davant del poble que sofreix allà baix, una garantia de solvència, d'entesa cordial i de responsabilitat.

L'hora és greu, els moments son decisius, no es pot perdre un temps precios que les circumstàncies fan propici per a l'èxit dels nostres ideals i el retrobament de les llibertats que ens foren arrabassades. Els monàrquics es bellguen molt, intriguen més, s'avindran a tot per mor d'aconseguir salvar el que puguin. Franco es defensarà com un lleó i la falange està armada fins a les dents. Clericals, aristocrates militars franquistes, li faran de suport. Contra tot això no hi ha més que una formula, que una solucio, queuna tàctica a seguir : formacio d'un govern d'unitat republicana que representi tots els sectors antifeixistes i que sigui una garantia de dignitat i de solvència. Serà aleshores, i només aleshores, *que els aliats podran rompre amb el franquisme i reconeixer el govern legitim d'Espanya.* Serà aleshores que els aliats podran isolar l'Espanya feixista i ajudar els republicans a restablir la llibertat i la Republica. Serà aleshores que el poble esclau d'allà baix i l'exili at fora de la pàtria, podran aixecar-se a la una per abatre i anorrear el darrer forti del nazisme al mon. — B.

DECLARACIONS de Josep Tarradellas

Paris. — El Senyor Tarradellas, ex-conseller en Cap del Govern de la Generalitat i Secretairi General d' «Esquerra Republicana de Catalunya » ha fet a un redactor de la A.E.P la seguent declaracio :

« L'anhel de tots els catalans ha estat sempre el de voler continuar la tradicio de la nostra politica, la qual consisteix en crear a cada moment que sigui convenient, una àmplia unitat patriotica a l'objecte d'aconseguir el triomf dels nostres ideals. En el transcurs d'aquest segle, Catalunya, ha demostrat a tots els altres germans d'Espanya que, quan ha estat necessari,l ha sabut trobar la coincidència de pensament i actuacio que ha permès unir en una àmplia convivencia de germanor, patriotisme sentit del deure tots els partits i organitzacions de casa nostra. La primera « Solidaritatat Cabalana », la constitucio de la « Mancomunitat de Catalunya », el moviment de l' « Assemblea de Parlamentaris », l'actuacio de tota la representacio catalana a les Constituents de la Republica, son els exponents mes clars de la nostra ferma voluntat de posar sempre al servei de la nostra pàtria el millor dels nostres ideals i dels nostres sentiments.

« Es per aixo que avui estem convençuts, que ben aviat veurem una altra vegada units tots els partits i organitzacions catalanes que defensaren la llibertat del nostre poble i de la Republica. L'entusiasme amb què ha estat rebuda la decisio presa pel Molt Honorable President de la Generalitat, senyor Irla, d'encarregar la formacio del Govern Català al senyor Carles Pi i Sunyer, és la millor garantia que tenim tots els catalans nacionals per a restablir una unitat de pensament i actuacio que faci possible veure ben aviat Catalunya alliberada.

« A l'ensems volem creure, o, aquest es el nostre mes fervent desig, i per tal de realitzar-lo estem disposats a fer tots els sacrificis, que la unio dels catalans ha de possibilitar una generosa coincidència de tots els partits i organitzacions no catalanes els quals cal confiar que sabran posar per damunt de llurs disciplines els deures sagrats què ens obliguen tots aquells que donaren lur vida per la Republica i aquells altres que ara sofreixen el regim dictatorial que té esclavitzat el nostre pas. » — A. E. P.

PROXIMA ARRIBADA DEL SENYOR CARLES PI I SUNYER A PARIS

Paris. — Podem assegurar de font fidedigna la noticia que el senyor Pi i Sunyer què, com ja és sabut, fou recentment encarregat pel president de la Generalitat de Catalunyya, senyor Irla, de la formacio del govern català, arribarà a Paris, procedent de Londres, dintre uns quinze dies, o segui vers el 25 d'Agost. — A. E .P.

Els republicans espanyols no han de perdre un minut més. O ara o mai
Que no esperin a fer la unitat quan ja sigui massa tard

memoriaesquerra.cat — Canigó [Tolosa de Llenguadoc], 20/8/1945, pàgina 1

UN CLAM UNANIM...

UNITAT I ACCIO

D'ENÇA de l'alliberació no sentim parlar d'altra cosa que d'unitat i malgrat els mesos transcorreguts, absorbits por una pluja de paepr, tinta discursos i conferencies, el panorama que se'ns ofereix no és dels més afalagadors doncs tothom està encallat en els respectius sectarismes.

Llegiu el periòdic o el manifest que volgueu; no importa color ni tendencia; repasseu articles i proclames d'homes de diversos sectors. Tots donen la pauta de com ha de fer-se la uniô politica de tots els sectors antifranquistes espanyols.

Doncs bé, malgrat tot aixô la desuniô impera per aquests mons de Déu sense que ningu se'n senti responsable.

Retreure les equivovacions sense aportar-hi sol-lucions és una posiciô molt cômoda i es per aixô que tractarè l'explcar objectivament i amb claretat el meu criteri amb referència a aquest estat de coses.

Després de la conferència de Sant Francisco amb les proposicions de Mexic i Guatemala apoiades par França i aprobades per la totalitat de les Nacions reunides; la revisiô de l'Estatut de Tanger; l'incident de Chambery i les emissions de la B. B. C. de Londres, hom es demana que fan els dirigents que encara no han sapigut trobar la fôrmula *maravellosa* de la comprensio por formar el « quadre » enfront del falangisme.

Fer vida contemplativa en aquests instants és fer obra negativa i prostrar-nos a cada moment davant del Mur de les Lamentacions es feina de covards. El sublim d'un poble no és plorar pacientment la seva malaurança sino sap guer superar-se i trencar les cadenes que l'opribeixen encara que en la lluita caiguin els seus millors fills. Els pobles els fan els màrtirs i els lluitadors; mai els esclaus i els maseils.

No volem crear problemes insolubles, ben al contrari; la nostra finalitat es cercar un punt de coincidència per arribar à l'entesa gens dificil pels homes de la massa, militin on militin, el que vol dir que les dificultats, més que politiques, semblen ésser més aviat personals entre « prohoms ».

Si aixô fins avui ha estat consentit i suportat, ja comencem a sentir protestes en tots els sectors de efugiats contra el procedir vergonyos d'una infinitat de dirigents que demostren tenir més ganes de continuar « negociant » à l'exili que fer quelcom pràctic per retornar à casa nostra. Alguns d'ells saben que si aci hom calla, demà hauràn de donar comptes de la seva actuaciô i no ignoren que els serà dificil contestar les acusasions que els seran fetes.

Diplomàticament el nostre problema està a l'ordre del dia. Però, si els aliats treuen Franco a qui han de posar-hi ?

Es molt bonic fer calendaris a les taules de café, però la realitat crua i vergonyosa es que, fins avui, encara no s'ha constituit un Govern républicà espanyol el qual podria entrar en relacions amb les Nacions Unides, demanad el seu reconeixement i la consegüent ruptura de relacions amb Franco.

A l'ensems aquest Govern podria organitzar amb autoriat la propaganda, l'acciô, el trebail i la legislaciô a Decretar en el moment de possessionar-se del poder efectiu.

Els Catalans i els Bascos, tenen molt cam fet en aquest sentit, però de mol por serviran els seus esforços, si no es contitueix el Govern republicà espanyol, base de les llibertats estatuaries que disfruten Catalunya i Euzkadi.

Tot aixô és prou clar. Tothom està d'acord. Aleshores, per que no es fa ? Avui els que sostenen Franco son els republicans amb llurs discordies. Es que haurem de confeccionar llistes negres dels que dificulten el retorn a la nostra estimada terra ?

Que tothom comenci a donar-se que aixô ja es fastigôs, i que els homes que més han patit i encara pateixen les amargors de l'exili ja comencen à demanar amb un clam mascle la unitat i l'acciô per treure Franco. Tinc la seguretat de que si a tot aixô no s'hi posa remei aviat, els resultats seràn catastrofics pels dirigents i, el que es lamentable, per la causa de la Republica i de la Llibertat.

Si tots volen la uniô i aquest no es fà, qui en té la culpa ? Per qué no dir-ho amb tota claretat ? Tots afirmen tenir raô però ningu no fa res pràctic i clar per a demostrar-ho. Moltes vegades penso si enmig d'aquest desgavell ni hi ha barrejats interessos inconfessables o feixistes disfresats. El divineix i venceràs encara perdura.

Cal però que els que tenen l'obligaciô d'escoitar i de veure-hi no facin el cec ni el sord per més temps, puix del contrari aquest clam unànim que reclama la unitat d'acciô, personificat en les joventuts i en els homes que no han perdut la confiança en el restabliment de la legalitat republicana, imposaràn mesures draconianes als autors de la discordia, als administradors de la nostra desfeta i als aprofitadors d'un régim economic mancat de tota equitat i humanitarisme.

En aquests moments dôna més mostres de sacrifici l'home de la base, tal com es diu actualment, que no l'alt dirigint. Parleu amb qualsevol d'aquells homes, sigui cenetista, comunista, socialista o rêpublicà i tots es queixen del mateix; àdhuc algun insinua que potser seria necessari fer una revisiô de fortunes.

En una paraula, als prohoms encara els queda una probabilitat de reivindicar-se. Treballar dur i rapid per aconseguir uns resultats més afalagadors i deixar al marge petiteses per poder aconseguir grans objectius.

El mitjà per aconseguir la uniô sense necessitat de pica-baralles ni trenca-colls és : constituir amb urgència un Govern provisional de la Républica el qual designarà a cadascu la tasca que li correspongui, que serà acomplerta sense que ningu faci sectarisme o proselitisme.

Cada u al seu lloc esperant les ordres dels nostres representats legals. A ells incumbeix la responsabilitat de dir si hem d'estar preparats per agrafar el fusell o l'eina de treball.

Pero si tot seguit no es fa aixô, llavors serà hora de que els que no hem perdut la fè en la Republica ni en Catalunua ens ajuntem prescindint dels « prohoms » i aixequem la bandera de les nostres reivindicacions la primera de les quals és encararnos contra la bèstia negra del falangisme que esclavitza el nostre poble.

I amb el cap alt i el cor obert anar al nostre païs per alliberar els nostres germans amb la seguretat de que aixi que comenci la lluita per la Libertat de la nostra pàtria, sense la rèmora dels covards, dels aprofitadors, dels calculadors, i dels especuladors, sense necessitat de reunions de discursos, de viatges en aviô, ni de passaports diplomàtics, ens posarém tots d'acord per emprendre la lluta d'alliberaciô del notre poble.

Cauràn els idols incapaços de trobar la unitat, sorgiràn els homes dels camp de concentraciô, dels Grups de Treballadors, els Deportats, els que encara à casa nostra sofreixen entre reixes o en Camps de treball; en una paraula, els qui tot ho donaren per la Republica sense exigir res d'ella; els que encara tenen la mateixa fè, la mateixa esperança i la mateixa resoluciô de donar-ho tot per la Llibertat i que estàn altra vegada disposats a ofrenar la vida per aconseguir-ho.

Sense hipoteques ni compromisos de partit ni de classe, constituiràn les autèntiques forces de la resistència espanyola, catalana i basca per imposar el Dret, la Justicia i la Llibertat.

Les noves que sabem de casa nostra son de qué també es fastiguejen de les hemorades dels de l'exili, que si aci poden passar com à guinyolesques, allà baix costen molta sang i moltes llàgrimes, mentre Franco i la seva quadrilla riuen, la monarquia treballa i el nostre poble plora.

J. RODRIGUEZ PABASEIT.

FALTA

Infant de sang reial o princep exiliat, sense coneixements especials, però dòcil i com més ase millor. Bona retribuciô i assegurança contra accidents. Adreçar-se a Franco, Palau del Caudillo. Madrid.

LIQUIDEM

Stocs de flexes i banderetes, impresos de « Cara al sol » i carnets de Falange. Queden només algunes tones de barra i moltés més de pànic. Demandes a F. E. T. i de les J. O. N. S. Madrid.

NOTICIARI

EL CONGRÉS DE LES J.E.R.E.C. A MONTAUBAN

El dia 29 de Juliol se celebrà a la vila de Montauban l'anunciat Congrés de les Joventuts d'Esquerra Republicana Estat Català amb un gran exit de delegats, de public i de personalitats de l'Esquerra.

Hi assistiren entre altres el Secretari General del partit d'E. R. C. senyor Josep Tarradellas, el senyor Joan Sauret, diputat i membre del Directori, el senyor Alvarez de Lara, président de la Departamental de l'Alt Garona, i En Josep Sans, secretari general de les Joventuts. Mes d'un centenar de Delegats concorregueren a l'Assemblea i prengueren part en els debats que foren sempre animats i cordials.

Foren nomenades diverses Ponéncies : Per qüestions politiques V. Torres, per Economico-Socials H. Barrera, Agraries J. Català, Culturals M. Corredor, Religioses Emili Vigo i per les militars J.-M. Lladô Figueras.

El Congrès que havia començat al mati es prolongà fins a la nit amb el discurs de clausura del Secretari General del Parti: Sr. Tarradelles i del senyor Sans.

Fou elegit el següent Comité Executiu : Secretari General J. Sans, Organitzaciô R. Banùs, Finances J. Altimira, Sports J. Vila, Propaganda A. Mayoral, femeni M. Martinez.

Es imminent la formacio *del govern* de la Repùblica

L'Agéncia A. E. P. ens comunica un telegrama de México segons el qual dia 15 d'Agost havien de reunir-se les Corts Espanyoles per à la cerimonia del jurament del senyor Martinez Barrio com a president provisional de la Republica.

Immediatement el senyor Martinez Barrio designaria la persona encarregada de formar el govern i sembla que els candidats amb més probabilitats per a robre l'encàrrac son els senyors Sanchez Roman i el senyor De los Rios, ex-ambaixador de la Republica ls E. E. U. U

DECLARACIONS DEL SENYOR LASKI

Amb motiu de la celebracio a Paris del Congrès socialista francès el senyor Laski, lider laborista britanic, féu als seus col-legues del partit socialista espanyol les seguents manifestacions :

— Tant el partit laborista com el poble anglès, estan decidits a què tota la influència internacional de la G. B. esposi en joc per tal d'alliberar Espanya del règim franquista. El govern trebbalista prendrà aviat les mesures que calguin i esperem que la conducta britànica serà seguida per altres paisos i no contradita pels Estats-Unis. De seguida que estigui format el govern republicà espanyol a l'exili, ja no hi haura motiu perquè continui l'equivoc actual de mantenir relacions amb Franco. (A. E. P.).

LES DARRERES MANIOBRES DEL FRANQUISME

Paris — Davant les noticies de la inminent constitucio o del govern republicà a l'exili i de la probabilitat que l'esmentat govern sigui reconegut no solament per Mèxic i la U. R. S. S. sino per Anglaterra i els Estats-Unis i republiques americanos, s'han intensificat aquests dies les nanobres a l'Espanya de Franco per anar a la formacio d'un govern d'afers, sostingut pels grans capitalistes, als militars i els elements clericals. Els tres elements més actius que treballan per la formacio d'aquest govern son els senyors Ventosa i Calvell duc d'Alba i Joan March. (A. E. P.

ELS REPUBLICANS CATALANS SOSTINDRAN UN GOVERN RESTABLEIXI LA LEGALITAT REPUBLICANA

Paris. — En els medis republicans catalans es veu amb satisfaccio l'activitat a Mèxic per a la formacio d'un govern d'unitat republicana am la missio de restablir el règim democràtic a Espanya segons la Constitucio de 1931. Tots els partits i moviments catalans estan d'acord en el recolzament d'un govern republicà espanyol que asseguri a Catalunya la represa de l'activitat democràticat per tal que el poble pugui expressar la seva voluntat.

ELS CATALANS D'ESPLUGA DEL FRANCOLI

El dia 5 d'Agost se celebrà a Tolosa una interessant reunio de tots els catalans d'Espluga del Francoli refugiats a França.

Encara que tots ells pertanyien a diferents partits i organitzacions, l'entesa fou completa i en el curs de la reunio regnà sempre la més cordial companyonia per tal d'assoir una politica de conjunt local, essencial per aconseguir la general i l'ideal comu d'enderrocament del franco-falangisme i la llibertat del nostre poble.

REUNIO D'A. C. R.

El Comité del Llenguadoc d'Accio Catalana Republicana es reuni el dia 6 a Tolosa per tal de canviar impressions i determinar l'accio politica i cultural a seguir al llenga d'oc quant a la defensa de la llengua catalana, la collaboracio del partit en actes de conjunt amb motiu de l'onze de Setembre i la fixacio d'un pla de propaganda.

L'ONZE DE SETEMBRE A. NARBONA

El Casal de Catalunya de Narbona organitza un gran festival patriotic per a commemorar l'onze de Setembre de 1714. El Consell Directiu del Casal ha invitat el nostre amic Domènec de Bellmunt per assistir a la festa esmentada i per donar-hi una conferència sobre la significacia patriotica de l'onze de Setembre.

UN TELEGRAMA DELS MUTIL.LATS

La Lliga de Mutil.lats republicans espanyols ha tramés el telegrama seguent :

« Mister HAROLD LASKI.
« President du Parti travailliste,

« Liga de Mutilados Invalidos Guerra de España, envoie meilleures felicitations pour le triomphe du Parti Travailliste. Nous vous remercions pour vos manifestations faites en faveur de la République Espagnole. Nous espérons la fin prochaine de la terreur franquiste et le retour en Espagne de la Liberté Démocratique.

« Pour le Comité National :
« Le Président.
« R. DALMAU. »

FESTA MUSICAL A SANT-JUERY

El dia 26 de Juliol tingué lloc a Sant-Juery una festa musical organitzada pel mestre Llop i la massa de cantaires que dirigeix. L'acte tenio per objecte obsequiar l'alcade popular de Barcelona, Hilari Salvado.

El mestre Llop ens sorprengué amb la presentaciô del seu orfeo compost de refugiats catalans, andalusos, castellans interpretant cançons catalanes, espanyoles i franceses. L'execucio fou magnifica. El mateix mestre Llop té la intencio d'acoblar en un sol orfeo les masses corals d'Albi i de Sant-Juery i aixi obtindrà un conjunt de prop de 100 executants. Els hem sentit assajar i podem afirmar que el conjunt és digne d'ésser presentat davant de grands publics.

ACTE D'AFIRMACIO CATALANA A TARBES

Els companys d'E. R. C. de Tarbes organitzaren el dia 22 de Juliol un acte d'afirmacio catalana que fou presidit per Hilari Salvado. Se celebrà un banquet al restaurant Lucullus, al qual assistiren nombrosos catalans d'altres partits, una reunio dels elements d'E. R. C. i, finalment, une conferencia d'Hilari Salvado que aconsegui un gran exit de public.

ACTES CATALANS A ALBI

Amablement invitats pels catalans d'Albi assistirem fa uns dies a Albi per tal de participar als actes de germanor catalana que hi tingueren lloc amb assistència dels compatriotes de la capital del Tarn i veinatge.

Dinar de germanor catalana, conferencia a carrec d'Hilari Salvador i diada d'encaixades i salutacions amicals ; motius per abraçar amics què només veiem de tard en tard i que tots frisen per tornar a casa nostra : reunions familiars plenes de cordialitat i companyonia. Tots estavem d'acord ! deixarem de banda les petites diferencies d'ideologia per combatre l'enemic comù. Un amic ens deia : forem nosaltres els que començàrem la lluita a mort contra el feixisme i som nosaltres els que l'hem d'acabar.

Els companys cenetistes d'Albi, lluitadors com nosaltres per un ideal de Libertat, germans de patria i d'exili, camarades de lluita contra el mateix enemic, organitzaren un miting que ompli ol teatre d'Albi. En aquest miting, Chueca atacà el centralisme i digué que calia respectar les autonomies regionals en llur major amplitud. Donà compte dels acords del ple de Paris i parlà del problema internacional manifestant que si les democràcies fan llur deure d'ajudar a restablir la Republica espanyola, els antifeixistes ens captindrem de consolidar-la.

Després de dinar tingué lloc la conferencia d'Hilari Salvado, el qual dissertà sobre temes barcelonins cars als exiliats i es feu escoltar amb interés creixent durant dues hores pel public que omplia et local Regracià els nombrossims companys no catalans que assistiren a la conferencia i es felicità de l'ambient de germanor que presideix els exiliats d'Albi. — J. S.

CONFERENCIA DE CONSTITUCIO D'ACCIO COOPERATISTA CATALANA

Els dies 16 i 17 de Juny tingué lloc a Tolosa la Conferencia de constitucio d' « Acciô Cooperatista Catalana », organisme dels Cooperadors de les diverses branques de la Cooperaciô Catalana exiliats a França.

La Conferencia fou laboriosissima, després d'ésser ampliament discutits i millorats per l'aportaciô d'esmenes, tots els projectes presentats fores aprovats per unanimitat.

La Conferencia aprovà l'Informe de la Comissiô Organitzadora ; es pronuncià per la constituciô d' « Acciô Cooperatista Catalana, d'acord amb la ponencia presentada ; aprovà els seus principis i finalistats ; la seva estructuracio i finances ; un pla de realitzacions inmediates ; un projecte de relaciô del Moviment Cooperatiu amb les altres Organitzacions de caracter social i economic ; i elegi els seu Secretariat.

Aprovà també una resoluciô sobre politica actual, de la que es destaca el reconeixement de la personalitat del Sr. Irla com a President dels Catalans, i l'oferiment d'Acciô Cooperatista Catalana a col'laborar en l'elaboraciô dels plans econômics del futur de Catalunya.

La Conferencia fou un éxit d'organitzaciô, i els numerosos assistents sortiren plens d'entussiasme i decidits a treballar mes ferms que mai pel Cooperativisme.

Per adhesions i informaciô ; Acciô Cooperatista Catalana, 1, boulevard d'Arcole, Toulouse (Haute-Garonne). Permanencia els dijous i dissabtes, de dos quarts de set a dos quarts de vuit de la tarda.

UN PETIT COMPENDI

d'historia de Catalunya

per celebrar l'onze de setembre

Esta imprimint-se un Petit Compendi d'Historia de Catalunya en el que figuren es dades més importants de la història pàtria, des de la Prehistoria fins a la mort del President Companys en 1940, que posarem en vènda a l'ocasio de l'onze de Setembre, data en la que commemorarem la defensa heroica pers catalans de les llibertats nacionals.

Entenem que per estimar a fons la Pàtria cal coneixer la seva història, la seva formacio nacional, la seva rao d'ésser historica, i estem segurs que els catalans de l'exili acolliran amb entusiasme i llegiran amb fruicio aquest resum d'història de Catalunya editat a preus populars per tal que tothom pugui adquirir-lo.

Donada l'escassedat de paper ens veurem obligats a fer-ne un tiratge més limitat del que voldrien, pero tranquilitzem els subscriptors de « CANIGO » assegurant-los que els reservarem un exemplar per a ells que els serà tramés directament, tal com es féu amb el « Verdaguer », i que pagaran a la recepcio.

El texte del nostre Petit Compendi d'Historia de Catalunya ha estat revisat pel Mestre d'Historiadors A. Rovira Virgili el qual s'ha dignat també escriure un magnific proleg que encapçala el petit volum i que avala i honora el llibret popular que presentem als nostres lectors, subscriptors i amics.

CONCURS

Es convoca concurs de savis i homes de ciencia per a la descoberta d'un « Corrector » o liquid que tingui la virtut d'esborrar l'escrit i de fer oblidar el parlat, discursos, peroracions per radio, articles de premsa, etc... Els candidats deuen adreçar-se a Franco, Falange, Madrid.

COMPREM

Retrats de Truman i Roosweli, banderetes angleses i americanes, autografs de Laski i Atlee, fotografies del general de Gaulle i articles istil democràcia. Ofertes urgents a Franco i Falange, Madrid.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Tolosa de Llenguadoc], 20/8/1945, pàgina 2

EL CAS D'ESPANYA davant dels aliats

per Domènec de BELLMUNT

Cada vegada que es planteja en la premsa estrangera el cas del franquisme i de la Republica espanyola, no ens podem estan de pensar en les condicions en què es produi l'aixecament monàrquico-falangista a Espanya. Després de meditar-hi de repassar els fets més importants d'avant-guerra, durant la guerra i de la post-guerra civil, arribem a la conclusio netissima que els aliats no poden decentment, correctament, dignament, inhibir-se en la questio espanyola ni deixar d'aportar llùr concurs decisiu per al establiment del règim republicà a Espanya.

Veiem aquests fets a què al.ludim. En 1936 la Republica espanyola, que havia passat per una crisi delicada a causa del bienni negre, s'enforteix i s'estabilitza després d'unes eleccions triomfals en el curs de les quals el poble manifesta sobiranement la seva, fe la seva adhesio i el seu amor per la Republica democratica. Les dretes reaccionàries aleshores cerquen els militars ambiciosos capaços de trair la Republica i d'esdevenir perjurs per una promesa de dictadura i troben en Franco, Sanjurjo, Mola i uns quants més els capitostos indicats per a la rebel.lio. Els rebels especulen amb els errors i les febleses dels dirigents repucans i demanen l'ajut de les potències internacionals interessades en esfondar la Republica espanyola. Hitler i Mussolini no demanen pas res més : el pla de l'eix d'atacar les democràcies no pot poser-se en pràtica si, abans, no s'elimina la jove republica de casa nostra. Alli es posarà de relleu la resistència des aliats, es podran experimentar pràticament una colla d'armes de guerra i, com a colofô, destruida la Republica i implantat a Espanya un règim feixista satèl.lit de l'eix, es podrà atacar Polonia í després França...

La Republica espanyola, sense armes, sense exèrcit organitzat, amb les mans lligades per la no intervenciô (com s'anomenà en dret internacional la comèdia Chamberlain i l'audàcia feixista va resistir heroicament vora tres anys contra el potencial hitlerià. L'exèrcit republicà no es rendi ni es dissolgué. Els quadres politics i governamentals de la Republica no capotularen, ni cediren, ni desapareixeren : President i Govern de la Republica, Corts espanyoles, Corts catalanes, amb el president i el govern autonom, el mateix que el president i el govern d'Euzkadi vingueren a l'estranger i des d'aci continuaren la lluita contra els feixistes que enderrocaren la Republica espanyola. Quan, tal com era previst, arribà la guerra entre l'eix i els aliats, els homes de la Republica espànyola, els catalans i els bascos, es posaren al costat de les democràcies i milers de soldats s'allistaren als exèrcits de la llibertat.

Durant l'ocupacio alemanya els exiliats a França sofriren tota mena de persecucions, de vexacions, de martiris entre la Gestapo i la policia de Vichy. Molts dels nostres homes il.lustres, considerats enemics d'Alemanya a partir de la guerra espanyola, foren deportats. D'altres foren lliurats pels Alemanys a Franco i afusellats a Espanya.

Mentrestant el govern feixista d'Espanya, satèl.lit de Roma i de Berlin, signa el Pacte Anti-Komintern, envia una divisio contra Russia, empresona els anti-feixistes francesos que passen el Pirineu per anar a l'Africa, ocupa Tànger, aprovisiona els submarins alemanys, envia queviurs i material de guerra a Hitler, proclama publicament la seva afinitat politica amb els nazis i els feixistes i posa la radio i la premsa espanyola a la disposicio de Gœbels.

Pero Alemanys perd la guerra. Itàlia s'esfondra, Mussolini és penjat, Hitler mort, el Japo capitula. I aleshores veiem que gràcies al desembarc aliat a Europa, el general de Gaulle, cap de la resistència francesa a Londres, sense cap atribut de govern democràtic car el govern francès de Raynaud dimiti i Pétain donà un cop d'Estat, és recolzat pels aliats i reconegut per aquests en formar a Paris el govern provisional de la Republica francesa. (El govern francès democràtic no es mogué d'aci. El president Lebrun tampoc. Les Corts tampoc. El govern de Vichy col.laborà obertament amb els ocupants.) Veiem també que els democrates grecs son restablerts en el poder i els belgues, i els txecs, i els polonesos...

I els republicans espanyols, i els catalans i els bascos, que foren els primers, ELS PRIMERS a lluitar per la democràcia contra el nazisme i el feixisme, que lluitàren durant tres anys i durant tota a gran guerra al costat dels aliats, que foren les primeres victimes del potencial bèl.lic de Hitler i Mussolini i de la traicio capitalista dels conservadors anglesos (llegeixi's no intervensio), no comptaran amb l'ajut efectiu, veritable, positiu, de les potències victorioses per restablir a Espanya la Republica de 1931 ratificada democràticament el 16 de febrer de 1936?

França, la França màrtir de 1940-1944 té rao d'haver estat ajudada, com Grècia, i Bèlgica, i Polonia, i Txecoslovàquia, pero la Republica Espanyola té més rao que França i que Polonia i que Txecoslovàquia i que Bèlgica i que Grècia i que tots plegats, perquè fou la primera a lluitar contra Hitler, la que resisti més temps per permetre a les potencies democràtiques d'avançar llurs preparatius, la unica que lluità SOLA, la que salvà totalment i plenament la dignitat de la Republica i l'honor de la bandera republicana continuant a l'exili, en mig de persecucions criminals i de perills sense fi, la gloriosa lluita per la llibertat.

Per contra, no hi ha cap Quisling, ni cap Laval, ni cap Pétain, ni cap govern col.laboracionista dels que ara son jutjats pels tribunals de guerra, que hagi caigut tan baix ni comés tants crims, ni hagi estat tan enemic dels aliats com Franco i els seus satèl.lits. Traidor a la Republica, responsable de dos milions de morts, de la destruccio del seu propi pais, butxi dels mateixos espanyols, enemic convicte i confès dels aliats, bel.ligerant contra Russia, perjur, enemic de la França patriota de de Gaulle, complice dels crims de la Falange, aprovisionador de l'eix, assassi de republicans il.lustres acollits al dret d'asil estranger i lliurats amb la complicitat directa d'Alemanya, propulsor durant sis anys de campanyes tendencioses contra les democràcies mundials...

Com és possible, doncs, que acabada la guerra, els governs de Londres, de Moscou, de Washington i de Paris, tinguin encara relacions diplomàtiques amb el govern NAZI de Franco, de condicio pitjor i més innoble que el nazi, veritable satèl.lit de l'eix Roma-Berlin, vençut en l'actual exactament com Hiter i Mussolini? Com és possible que no s'l declari criminal de guerra i que havent-lo exclos de San Francisco i a Potsdam encara els ambaixadors anglo-saxons romanguin a Madrid?

Quina fe en la democràcia i en l'Ideal i en la Llibertat i en la Justicia i en la pau futura pregonada pels Tres Grands, podran tenir els republicans espanyols si les democràcies victorioses no s'apressen a fer justicia a la nostra causa?

Un sol argument contra les nostres raons poderoses, pero argument de pes tanmateix. Es trist haver-ho de confessar. Els aliats poden dir (potser diuen, probablement diuen) : si rompem amb Franco, a qui reconeixerem si encara no us ha estat possible de constituir un govern a l'exili que representi la unitat republicana? Qui defensarà els nostres subdits a Espanya? Qui ens garanteix que si rompem amb Franco sense que vosaltres hagueu aconseguit prèviament aquesta unitat essencialissima, no es produiran a Espanya catàstrofes revolucionàries que tornim a omplir de sang la vostra terra? Desconeixeu per altra banda les pressions d'un fortissim secto anglo-saxo recolzades per elements indigenes del vostre pais en favor d'una Monarquia?

I aleshores, plens de rao, pero amb un somriu trist als llavis, hem de baixar el cap i callar. Callar davant d'ells, davant dels aliats, pero per cridar més fort que mai als republicans espanyols que no deixin perdre l'oportunitat historica que se'ls brinda i que s'uneixin, car el poble està cansat, nervios, fatigat, exhaurit. I aviat, potser estarà indignat. Que s'uneixin de seguida, sense més declaracions a Mèxic i a Londres i a Paris, ni anuncis de noves reunions, ni manifestacions de l'un i intervius de l'altre ni més preses de pèl a l'opinio publica. Que s'uneixin, sense perdre més temps ABANS NO SIGUI MASSA TARD.

El calvari del poble a casa nostra i el dels republicans a l'exili (el del « poble », no el des capitostos) ha estat massa dur, massa llarg, massa ple de sang i de el, perquè encara calgui enfocar la perspectiva de passar un altre hivern, lluny de la pàtria nosaltres, i sota la tirania falangista els nostres germans d'allà baix...

El mon va vers el federalisme

per F. Palau Caselles

Quan el 8 de Maig d'enguany, se'ns va comunicar la nova de la gran victoria va començar par Europa i el mon una vida nova. I és que després de guanyar la guerra, cal saber ganyar la pau, i aixo que s'ha dit i repetit des de posicions tant diverses i en tots els tons, no es repetirà mai prou.

Per tots els camins es va a Roma? Potser si; pero els uns son pedregosos i els altres no tant. Els uns tan moltes pujades i baixades, torteres i retorteres i els altres semblen més plans. No ens fem il·lusions : les coses s'han de suar per a conservarles millor. Els parts necessiten dolor i com més important el part, més gros el dolor. I cal vigilar bé el fruit del part no vivint massa refiats. Recordem-nos de la nostra Republica de 1931. La pobreta, va venir al mon sense prou dolor i quan ja la créiem salvada, ens la van robar descaradament.

El part de la victoria ha estat ben laborios i la suada llarga, pero l'experiència és també de primer ordre. I ara fixem-nos en un fet importantissim : els paisos i els homes i les forces que han menat aquesta lluita gegant na tenen tots un predomini d'organitzacio federativa. L'Imperi britànic, amb la llibertat donada als « dominions » i les concessions que va fent a la India, s'estructura de forma federal. Els Estats Units no son altra cosa que una exemplar confederacio d'Estats. Petita d'extensio superficial ha estat sempre Suissa i ella també és un exemple vivent i magnific del règim federal. De Guillem Tell fins als nostres dies no ha fet més que perfeccionar el seu sistema federatiu i els fets demostren que no li ha anat pas malament. I Russia ? En lloc de U. R. S. S. podria ben bé anomenar-se : F. R. S. S. (federacio de Republiques Soviètiques Socialistes). De l'esforç poderos d'aquest pais en la lluita contra el colos alemany la historia en parlarà de manera brillant.

I bull el projecte, anys i anys covat, d'una federacio ibèrica, d'una federacio de pobles llatins. No fa pas gaire va sortir el primer numero de la revista « Ibèrica » amb aquesta esperança calenta de fervor i amb els noms, entre altres, dels nostres prestigiosos Nicolau d'Olwer i Rovira Virgili.

El mateix Macià, gloriós primer President de la Generalitat de Catalunya, no era més que un federal i un home de sentit universalista, malgrat les circumstàncies politiques que el van presentar durant un temps com a lider separatista. Ell era separatista dels governs monarquics dels Borbons, anti-catalans i untaristes a ultrança, pero no era separatista d'Una Espanya republicàna, lleial i comprensiva, com ho demostrà, en 1931 convertint la Republica Catalana que hav a proclamat en Generalitat de Catalunya. Coment ava sempre amb entusiasme « Les Nationalitas » de Pii Margalli i fa vint-i-cinc anys funda un partit federal en col·laboracio amb aquell il·lustre lleidatà que es digué Enric Arderiu Valls, secretari que fou del propi Macià i després d'Humbert Torres quan aquest fou alcalde de Lleida.

Tinc justament damunt la taula un llibre molt interessant de E. P. Besnard, secretari general de l'Associacio Internacional de Treballadors, titulat : « Per assegurar la pau : com organitzar el mon ». Tot ell és una argumentacio raonada i de pes a favor del federalisme. El major Attlee que ha passat ara a esser al primer pla de l'actualitat politica, va dir un dia : « Si l'Europa no s'organitza en règim federal, morirà. » I diu aixo des de la seva posicio socialista.

No hi ha cap dubte. Si es vol aconseguir eficàcia, cordialitat i comprensio cal donar a cada grup ètnic, de personalitat definida, els mitjans que exigeixen les seves caracteristiques essencials. El conflicte mundial que, digui el que es digui, començà à Espanya el 18 de Juliol de 1936, ens ha acabat de donar la rao

La politique et les courses de taureaux

Les « toreros » mexicains sont à la mode en Espagne. Dès qu'un mexicain apparait dans l'arène, le public des places au soleil ou « au soleil et à l'ombre » (les meilleurs marché) lui offrent des applaudissements frenétiques, même si le torero est de troisième classe. Au contraire, le public des places « à l'ombre » (les plus chères) se met à siffler. Cependant, ceux qui applaudissent étant la majorité, on n'entend pas les sifflets.

Les autorités ont fini par se rendre compte que le public n'applaudissait pas les toreros, mais le Mexique, pays qui a accueilli les républicains émigrés et l'un des Etats qui n'ont pas de relations officielles avec Franco.

Cet enthousiasme pour les Mexicains est d'autant plus curieux que les toreros mexicains s'étaient sentis offensés en 1936 par certaines incidences provenant de la concurrence qu'ils faisaient aux Espagnols et ils avaient abandonné l'Espagne en masse à la veille de la guerre civile. Maintenant, ils sont revenus et le public les acclame comme des ambassadeurs en prenant prétexte de leurs mérites artistiques. Une grande partie des applaudissements sont sans doute consacrés au pays dont le représentant à San Francisco a mérité l'acclamation des Nations Unies en proposant l'exclusion de Franco.

La signification politique des applaudissements a été également remarquée à l'occasion de la finale du championnat d'Espagne, à Barcelone, où les Catalans ont applaudi avec un grand enthousiasme les vainqueurs qui étaient les Basques. La Catalogne acclamait l'Euzkadi.

« CANIGO » publicara un extraordinari per l'onze de septembre

FRANCO i la declaracio de Potsdam

Malgrat que la declaracio dels « Tres Grans » à Potsdam referent à l'Espanya franquista, no passa d'ésser una declaracio de tipus platonic i literari que esperem anirà seguida de decisions més eficaces i transcendents, Franco ha encaixat el cop i ha manifestat el seu orgull amb una rèplica que no dissimula ni el seu veri ni el seu malhumor. Després de qualificar la declaracio « d'insolita ». el caudillo afegeix que l'Estat Espanyol (que és ell) rebutja els ceonceptes de la nota per injustos i arbitraris i els considera consequència « del fals clima creat a l'estranger per les campanyes dels roigs exiliats i dels seus afins ».

Els afins dels roigs exiliats dona la casualitat que son els propis « Tres Grans », o siguin els aliats, i la campanya calumniosa a què al.ludeix ha estat bastida pels mateixos ambaixadors dels paisos democratics à Espanya. Pero Franco està per damunt d'aquestes petiteses i contesta al mon que està molt lluny de voler pidolar un lloc a la Conferencia de la Pau i que l'Espanya monàrquica ja va tenir el gest digne de separar-se de la Societat de les Nacions. El que no diu, pero, és que després d'aquest gest tan digne la dictadura se n'anà en orris i la Monarquia s'esfondrà catastròficament.

I la nota de Franco acaba dient als « Tres Grans » que Espanya (ell, encara) proclama el seu esperit pacific i la seva bona voluntat envers tothom i que confia que asserenades les passions seran revisats els excessos de San Francisco i de Potsdam i reconeixeran que Espanya ha romàs neutral, lliure i independent durant totes dues guerres.

Com que l'exercici del poder « caudil'a » pr suposa una despesa terrible de fosfats i de matèria gris, Franco s'ha oblidat de consignar al final de la nota que deu el poder a Hitler i a Mussolini, que durant la guerra civil les potències feixistes foren les seves aliades, que una vegada en el poder va signar el Pacte Anti-Komintern propulsat per l'eix, que durant la guerra envià materia a Roma i a Berlin, que Espanya era un camp d'operacions i d'experimentacio dels alemanys, que des dels ports espanyols s'aprovisionaven els submarins alemanys que des de Sevilla prometé dos milions de baionetes espanyoles per anar a defensar Berlin, que envià una divisio espanyola contra un dels aliats (Russia) que en un moment dificil per als anglesos, violà la Convenció de 1912 i s'apoderà de Tànger, que durant la guerra encara tingué dues entrevistes « historiques » de les quals resten fotografies, una amb el fhurer del Gran Reich Alemany i una altra amb el duce Benito Mussolini, que en dotzenes de discursos (dels quals queden, també, testimonis) el propi caudillo advocava pel triomf d'Alemanya contra les democràcies de les quals, de passada, deia les mils pestes, que la premsa falangista, a les seves ordres, feia de premsa oficiosa i fanàtica de Hitler; que la radio « Nacional Española » cantava cada nit les victories alemanyes i assegurava al mon que les democràcies desapareixerien del planeta que gràcies a la seva aliança amb l'Alemanya hitleriana aquesta li lliurà, envair França, el president Companys, els ministres Peiro i Zugazagoitia i altres que foren afusellats en arribar a Espanya...

I no acabaríem els nostres arguments si haguessim de provar la famosa « neutralitat i independència » de l'Espanya franquista durant la guerra. Franco, pero, que ha perdut la memoria, no ha perdut la barra ni la poca vergonya i tracte de contestar amb xuleries de dictadoret a la reprovacio universal de què és objecte.

La premsa falangista treu foc pels queixals. « Ha pesado más la incomprensión y las propagandas maniobreras de exilados y eternos enemigos que el sentido de la realidad y de la estricta justicia. Las puertas y ventanas de nuestra patria estan abiertas de par en par para quienes deseen ver nuestra conducta... » Les portes de la pàtria potser si que estan obertes, pero les de les presons i camps de concentracio només s'obren per encabir-hi nous captius. Franco està en un carrero sense sortida i després de la pica i les banderilles que han estat per ell les declaracions de San Francisco i de Potsdam, voldria evitar l'estocada mortal que l'ha de liquidar. I l'estocada serà la ruptura decisiva de relacions diplomàtiques amb ell el dia que a Mèxic, a Londres o a Paris els republicans espanyols hagin decidit de posar-se d'acord.

Pero això, com el lector nos ignora, ja son figues d'un altre paner...

Il faut faire oublier...

Le 11 mai, M. Arauz de Robles, ex-député du parti de Gil Robles, a envoyé une lettre à M. Aunos, alors ministre de la Justice. Entre autres choses intéressantes, il dit que tant que durera le régime de Franco « toute notre politique extérieure doit se réduire à faire oublier ce que nous avons dit, ce que nous avons fait, ce que nous avons voulu faire ».

memoriaesquerra.cat — Canigó [Tolosa de Llenguadoc], 20/8/1945, pàgina 3

PANTALLA BARCELONINA

Al teatre Borràs tenim un hipnotitzator que fa trobar i ploure i que ha omplert el tetre de gom a gom durant molts dies. Es tracta des professor Leon amb el seu programa d'experiències sobre hipnotisme, suggestio, catalepsia, transmissio de pensament i pèrdua de pes.

A part de l'interès popular que solen despetar sempre aquesta mena d'espectacles, el professor León s'apunta èxits indiscutibles endevinant el pensament de gent del public, pero la major part de les vegades els pensaments del public no és pot revelar en veu alta i els ha de dir a cau d'orella del subjecte que s'ha prestat a l'experiment. Aquest es limita a dir al public que el professor ho ha encertat i a somriure amb una mica de rubor.

Un ami meu, d'aquests incrèduls temperamentals, féu la prova i decidi de pensar « que caigui Franco i que torni la Republica » i en arribar-li el torn el professor Leon, després de les manipulacions i letanies del cas, digué al public que es tractave també d'una revelacio de tipus confidencial. I li digué a cau d'orella : « Desig de caire politic : impossible dir-lo en veu alta. Estem d'accord ? » El meu amic li allargà la mà i li digué : completament d'acord.

LA MORALITAT DE FALANGE

Tot el soroll religios i moralitzador de la premsa catolico-falangista no serveix per gran cosa, ans al contrari ens pensem que produeix efectes contraproduents. Veieu sino aquesta nota publicada a tota la premsa d'avui (6 d'Agost) : « No habiendo logrado el noble empeño que se propuso la Comision Pro Moralidad en las Playas, tocante la moralidad en el reservado de señoras de los Baños Orientales, la comision ha tomado el acuerdo de abandonar la propaganda y el control de caracter ciud dano que venia ejerciendo en la citada playa ».

Que nosaltres sapiguem durant el temps de la Generalitat no es registraren mai espectacles immorals a cap platja barcelonina.

EL SENYOR FRUMAGALLI PORTA TORTUGUES

Les bèsties del Parc minven per moments i encara que per Barcelona en circulen moltes pel carrer i no poques en centres oficials l'ajuntament envià el senyor Frumagalli al Sahara a cercar exemplars per a completar la col·leccio zoologica del Parc de la Ciutadella. I ahir arribaren a bord del « Ciudad de Sevilla » quatre camells, tres micos, una garsa, tres camaleons i dues tortugues.

Amb unesquantes expedicions com aquesta el Parc Zoologic nodrit per la Falange farà la competència als millors del mon.

LA MANIFESTACIO DE FALANGE

Les centrals sindicals, quan la noticia s'escampà de la destitucio del pobre Correa (año de pobre, naturalment, és un dir) donaren l'ordre als « productores » d'acudir tots a la Plaça de Catalunya a les 7 de la tarda per celebrar una « valenta » manifestacio de protesta. Els « patrons » també ni enviaren delegats, pero el Ministre de Governacio dona ordre al cap de policia perquè impedis « fos com fos » la manifestacio falangista i dues hores abans de l'hora fixada les parelles de policia de cavall guardaven les entrades de la Plaça per Pelayo, Fontanella, Porta de l'Angel, Ronda i Rambla.

Pero els falangistes es desinflàren. Camuflats en « particular » una cinquantena de manifestants es congregaren a la Plaça de Catalunya i al primer trot iniciat per la cavalleria abandonaren la partida deixant per terra els « cadevrs » d'una trenta de cartells advocant per « Franco-Correa ».

I és que ja fa una temporada que els valors Franco, Cornea i Falange baixen de manera alarmant i que el falangisme fa olor de socarrin...

ES CASARAN A MONTSERRAT

De la mort del sentment de pàtria a Catalunya els franquistes se n'han pogut convencer aquests darrers dies al Victoria on fa tres mesos que depresenten una revista titulada « I es casaran a Montserrat », amb alguns quadrets de « folklore » (ara se'n diu aixi) com « La Puntaire » i « Els emigrants ». En temps normal l'obra ni hauria pogut representar-se de tan grisa i ingènua, pero avui aixeca deliris d'entusiasme perquè s'hi canta en català i perquè el poble s'emociona quan li canten « L'Emigrant » i pensa en els milers dels seus fills que son lluny de la pàtria...

LES ELECCIONS ANGLESES I ELS ACORDS DE POTSDAM

El dia que els diaris portaren els resultats de les eleccions angleses amb el triomf inaperat dels laboristes, la gent arrencava els diaris de les mans dels venedors. L'alegria general es manifestava a totes les cares. I l'alegria fou encara més marcada quan fou feta publica la nota de Potsdam relative a l'Espanya de Franco. Per contra, els falangistes i la gent de la situacio treien foc pels queixals.

ELS RENEGATS

El Dr. « Jaime » Algarra acaba d'esser nomenat « decano » de la Facultat de Dret de la Universitat. « Don Kaime, el de la Grande Guerra » ha assolit el que es proposava quan anomenà a Franco « el màs grande economista de nuestra historia ». El « Caudillo » ha premiat ja el rastrer catedràtic que passa a engroixir les files dels traïdors. Li desitgem que li duri ben poc temps el nou càrrec i esperem que algun Zurita li doni unes vacances que té prou merescudes. Arraïm a l'antic secretari del I Congrés de la Llengua Catalana, l'haver-se tret la careta a temps. Ara coneixem ja perfectament qui és el Sr. Jaume Algarra i Postius.

LLIBERTINATGE DE PREMSA

Aci causa estranyesa com en Luis G. Linares, corresponsal de « La Vanguardia » a Paris tingui la barra i poca vergonya de fer els comentaris respectius de França i les seves autoritats que fa.

En un editorial de la setmana passada deia, referint-se als fets de Chambery, que a Espanya amb una sola parella de guardia civil s'hauria bastat per a garantir l'ordre del tren on viatjavan « los pacificos españoles » (sic) . « Una pareja de guardia civil de aquellos que llevan las cartucheras bien sentadas en los riñones. »

Això, aci a Barcelona ens fa molta gràcia, perquè recordem que durant l'any 43 hi havia en nostra ciutat uns milers de ciutadans francesos que havien salvat la frontera i es dirigien a l'Africa per a passar-se a les forces de resistencia. Un bon dia, un numeros grup de falangistes les va enprendre contra els indefensos ciutadans francesos i en plena Rambla, en el Moka i altres cafes, en els teatres i en els hotels, en una paraula, allà on els trobaven, foren barbarament apallissats. Hi va haver ciutada francés que fou llençat al carrer des del balco de la cambra de l'hotel on habitava, i en pijama. Altres, que es trobaven passejant pel port anaren a l'aigua. Hi va haver morts i ferits.

LA FRAULEIN FRIEDMANN

Un dels elements més actius del nazisme a Barcelona és una alemanya coneguda per la Fraulein Friedmann, capitana organitzadora del moviment d'agitacio nazi-falangista. En la darrera ascarada organitzada en plena Rambla pels falangistes contra Franca i els aliats (amb motiu dels fets de Chambéry), la « fraulein » dirigia la manifestacio. A Barcelona assisteix a totes les reunions dels grups d'accio de la Falange i hom l'anomena « la rata grisa ».

FALANGE CONTRA ELS NAZIS

Els diaris de Franco que durant la guerra s'han omplert la boca de nazis, han glopejat elogis als nazis i han servit a llurs lectors totes les grandeses dels nazis, ara han desencadenat una campanya explicant « los horribles crimenes del nazismo » i molt particularment les sadiques persecucions de que el nazisme feia objecte la religio cristiana. Llegiu, sino, a « Correo Catalan » (5 Agost 1945) un article violentissim del falangista Rossello i Pàmies consagrat a « Persecucion religiosa bajo el régimen nazi ». En volcu un fragment ? « Los nazis cometieron graves violaciones en este sentido (parla del nacionalsocialisme à Austria) y la más trágica y repulsiva se produjo con el asesinato de Dollfuss. No obstante la persecucion legal fué mucho mas dolorosa y amarga, por solapada, tenaz y fríamente meditada e impulsada. Una serie de leyes vejatorias, en nombre del racismo estatal, fueron dictadas a partir del 6 de Julio de 1938 en que por una disposicion del Ministro del Interior se nego a todas las escuelas privadas catolicas la admision de niñas pertenecientes a todas las clases del pueblo, transformandose más tarde en escuelas del Estado. El 3 de Agosto de 1938 se clausuraron en Viena los colegios e institutos particulares catolicos entre ellos el famoso « Schatten Gymnassium » fundado en el siglo XIII. Todas las escuelas catolicas fueron suprimidas de manera tajante el principio de 1939. El célebre « Casianum » de Insbruc sirvio de cuartel a la Gestapo... La Juventud Hitleriana (devien ésser els « Pelayos » del fhurer) se apodero del Instituto « Xaxierhaus » de los RR. PP. Misioneros. La lista — acaba dient l'articulista — seria interminable y en un proximo comentario seguiremos exponiendo los rasgos más sobresalientes de la persecucion contra el catolicismo por los nazis. »

Com es pot veure els falangistes son doblement canalles. Per què no deien aquestes coses durant la guerra ? Per què haver esperat a l'Agost de 1945 per denunciar fets que daten de 1938 i 1939 ? Per què les a hores Hitler era el seu défensor el seu aliat, el seu complice. I per què ara Hitler està vençut i el record de la seva amistat resulta comprometedora.

Després d'aver-se passat nou anys omplint capçaleras amb elogis als nazis, ara els diuen assassins, criminals, lladres i tot el que calgui...

ESPANYA A L'EDAT MITJANA

Ja hem dit repetides vegades que l'Esglesia espanyola no ha comprès encara ni la lliço de la Revolucio de julio, ni l'evolucio del mon, ni el sentit exacte de la seva missio en la vida espiritual del pais. Es més. Segueix treballant amb tot l'afany per aixecar una nova tempesta antireligiosa a Espanya. Des del punt de vista del pensament i de la llibertat de consciencia, Espanya avui ha retrocedit a l'edat mitjana (aixi ho confessa el propi Franco quan diu que vol tornar a les grandeses de la tradicion monàrquica castellana) pero l'Esglesa no en té prou i si pogués (qui sap si encara ho provarà) implantaria novament la Santa Inquisicio al pais.

Estem degors que els nostres lectors trobaran el que anem a dir i a transcriure tan monstruos que arribaran a dubtar de l'autenticitat de les nostres afirmacions, pero de la seva exactitud en responen els fets i les dades concretes que donarem per recolzar el nostre article.

Les « Corts » de domèstics de Franco han aprovat la nova Llei dita d'Ensenyament Primari que ha començat d'implantar-se a Espanya i la llei en questio ha estat gairebé tota ella redactada pel bisbe de Madrid-Alcalà que és, al mateix temps, president de la Comissio d'Educacio Nacional de les Corts susdites. El president episcopal es diu Leopoldo Eijo i Garay i tota la premsa catolico-falangista l'assenyala com el « glorioso » autor de la Llei de referencia.

La llei d'Ensenyament primari estableix :

1er. — (Deixem el text en castellà perqu té més saber). « Que se concede a la Iglesia catolica, como potestad soberana perfecta e independiente por virtud del derecho divino que dogmaticamente le confirio el Salvador Y POR EL CUAL ES UNA INSTITUCION DE CARACTER DOCENTE y como depositaria del supremo magisterio catolico y càtedra de la Verdad, la facultad para crear centros docentes de TODOS LOS GRADOS CON CARACTER PUBLICO y con todas las prerrogativas que puedan tener als del Estado es decir : libertad de organizacion, administracion, didactica, regimen interno, colacion de grados Y TITULOS PROFESIONALES. »

Aixo que acabem de transcriure ja és gros, pero que el lector no s'esveri i vagi llegint el que segueix :

« Imposicion de la Enseñanza de la Religion Catolca Apostolica y Romana en todos los establecimientos docentes del Estado, enseñanza que deberà ser dada por la propia Iglesia, estos es, por sus Ministros o por personas en quienes delegue y a ella correspondrà asimismo la redaccion de los cuestionarios y la aprobacion de los libros de Religion. »

I encara no som al millor :

« La Iglesia tendrà el sagrado derecho de vigilar E INSPECCIONAR todos los establecimientos docentes publicos y privados en lo que se refiere a la fe, a la religion y a las buenas costumbres (titol 1er de la Llei).

« Las Escuelas primarias de la Iglesia podran expedir, como las del Estado, titulos y certificados de estudios.

Además del derecho de fundar Escuelas de primera Enseñanza, se reconoce también a la Iglesia la potestad de crear ESCUELAS DEL MAGISTERIO, es decir, las antiguas normales en las que formar a sus propios maestros. Estas Escuelas gozaran de libertad didactica, administrativa y financiera y estaran facultadas para expedir titulos profesionales. Estos titulos tendran también validez para Escuelas Nacionales mediante una reválida ante un tribunal mixto del Estado y de la Iglesia. » (Titol segon de la llei.)

I, finalment, hom deixat per al cofofo un postre realment exquisit (titol cinquè de la Llei Escolar susdita) :

« Para hacer efectivo el derecho de la Iglesia a vigilar e inspeccionar los centros de Enseñanza primaria, la ley obliga el Maestro a una perfecta inteligencia con el Parroco y mantiene vigente el precepto por el que se obliga al maestro a llevar a los niños a Misa el dia de precepto. »

Ah ! Ens oblidàvem d'un article sublim, sens dubte tan bo o millor que tots els esmentats : Es el que diu que « El Estado español coloca a todas las escuelas de España bajo la advocacion de Jesus, Maestro y Modelo de educadores ».

La llei esmentada, grotesca de tan exagerada en el sentit d'imposar el catolicisme com a base de l'ensenyament i pel fet que enlloc no s'hi parla de ciència ni de pedagogia com si aquestes coses no tinguessin res a veure amb l'Escola, té més gravetat del que pugui semblar a jutjar només pel blanc satiric que ofereix. I aquesta gravetat est després de la influència enorme que l'Esglesia falangista exerceix en la vida actual del pais. Aquesta influència preponderant, aquesta barreja d'autoritats falangistes i catoliques en actes politics o religiosos, ens dona la mesura de la col·laboracio catolica en la politica franquista i de la resistencia que oferiran a dinar lloc a qualsevulla situacio que signifiqui la pèrdua de privilegis tan importants. Pensem-hi i tinguem present que els amics de Franco son els enemics de la República i de la llibertat i que uns i altres és defensaran com a seres abans d'abandonar llurs posicions de comanament i de control.

LLEGIU I Feu Llegir CANIGO

Mentre esperem

Llibres per a mirar i llibres per a llegir

Proscrit el català de la seva terra, que és la nostra, s'escampà com el poble jueu, per tot el mon. Arreu hi ha nuclis de catalans que malden per reconstruir un boci de Pàtria, que quan tornarem a casa portarem precosament com un tros de catifa per a cobrir de bell nou la nostra Catalunya amb els colors més escaients. Cadascu té l'obligacio de fer-hi la seva part ; els tècniques perfeccionads, amb una visia més ampla de la industria i dels problemes del treball com a mitjà d'existència per gaudir de la vida per parts iguals amb tothoms; els intel·lectuals amb un bagatge suficient per reprende la tradicio cultural de Catalunya, omplia el buid d'aquesta eternitat d'ignominia i reeprendre la marxa endavant com si no hagués calgut construir cap pont: els politics, instruits pel contacte amb la politica d'altres pobles, asserenats per la meditacio i assenyats per l'experiència, amb el pensament, com a guia, que no hi ha sistemes infal·libles i que ningu no té mai completament rao ni enterament culpa. Els artistes am els ulls plens de llums, de calor, de matisos, per veure millor els de la nostra terra i deixant darrera d'ells una estela, una estela, una irradiacio que els hauria fet coneixer allà on han passat.

De tot aquest treball febril, de tot aquest brunyir de rusc què se n'ha vist a l'exterior Potser només el soroll de les paralles i el brogit de les discordies. Pero si mediteu veureu que a sota hi ha tot aixo qu jo us dic. Mireu els obres catalans com arreu son, com han estat sempre, apreciats; i mireu els artistes concorreguent a les exposicions de tota mena; vegeu els politics medidatius i temorencs de llur gran i nova responsabilitat. Els que menys soroll sembla que haurien de er son els literats : qui editaria a l'estranger ? I tantmateix s'edita i s'edita bé. Els nostres poetes, — poetes nous, revelacions qui abocarem damunt la nostra terra per florir de bell nou els prats de pastura del neo-falangsme catalan — han publicat, podrien dir miraculosament, les seves obres, i les han venudes ! I diem miraculosament perquè ho han fet espontàniament, individualment, sense que cap éditor en tingués la més petita sospita. Editor ? Editor català a França ? No us esvereu. Tenim l'editorial « Foc Nou », modesteta com nosaltres mateixos, pero digna i plena de bona voluntat; Cultura Catalana va a convertir-se en una editorial d'envergura per refer precisment, allo que el franquisme ens destruí, creia ell per sempre més. Pro tot aixo queda entre nosaltres. Què podem oferir, com a irradiacio, com han fet els artistes ? I bé; amb llur col·laboracio precisament, s'ha fet alguna cosa. I no pas precisament d'ara ! Durant l'ocupacio alemanya, justament un any abans de l'alliberacio de Paris, Ferran Canyameres i Per Ballber es llançavent a l'aventura d'éditer llibres en català, no pas per només els catalans, sino, per llur qualitat, restinats a cridar l'atencio dels bibliofils d'arreu del mon. L'editorial « Albor » que feia any i mig que preparava feina per Barcelona a base de traduccions de novel·les franceses, féu una crida als literats i dibuixante catalans amb els quals aleshores era possible de comunicar-se, il al cap de poc feien « gémir les presses », com deien els romantics, a l'obrador al mestre Griié, tipograf terrassenc establer fa anys en el barri de Saint Sulpici. La primera obra va sortir els mes de novmebre 1943. Porta per litol « Tot l'Any », El text, unes fresques estampes de la vida barcelonina en 1900, glosat les festes més tradicionals de la nostra terra.

L'artista Antoni Clavé, que ja havia excel·lit en la il·lustracio d'alguns llibres brancesos, executà per aquest litografies d'un gust exquisit. Cada una d'elles correspon a un dels dotze mesos, a més de la capçalera de la introduccio. Foren trades als tallers Desjobert tan preferits pels nostres artists transplantats a Paris que pratiquén el gravat sobre pedra.

(Segueix).

Angel FERRAN

Les militaires affairistes

Le général Queipo de Llano a été nommé président du Syndicat national du Carton, fonctions pacifiques et productives, puisque la présidence se réserve 15 centimes par kilo.

Un autre capitaine général, Saliquet, a installé à Madrid une usine de savon. Son influence lui permet d'obtenir des matières premières et des wagons, etc., et de faire concurrence aux fabricants qui n'ont pas des protecteurs au sein du régime.

Le colonel Troncoso, bien connu en France car il a été chef des Services de la Frontière à Irun et participé à certain coup de main en territoire français, s'est consacré également aux affaires. Il a obtenu la concession d'une exploitation forestière à Oza (Haut Aragon). Comme on le voit les zones frontières l'intéressent toujours, et il y a réalisé de grosses affaires pendant l'occupation allemande.

La « Croisade » conduit à tout à condition d'en sortir.

(EUZKO-DEYA.)

Les méthodes de la Gestapo franquiste

Un des organismes de police de Franco est le S.E.I.M. (Service spécial d'Information militaire) dont le chef est le général Martinez Campos, duc de la Seo d'Urgel.

Voici quelques mois, un membre de cette organisation a été envoyé en France pour y faire certaines recherches. Il s'y est laissé convaincre par les émigrés qui lui firent comprendre son devoir : travailler contre le franquisme.

Les franquistes ont eu des doutes sur cette évolution et ont décidé d'éliminer le malheureux, ainsi qu'un de ses amis, agent de police municipale de Saint-Sébastien.

Dans la nuit du 9 au 10 janvier dernier, ils furent emmenés tous les deux à Errondo, aux environs de Saint-Sébastien. Le lendemain, on les retrouva près de la maison fuanistegui, l'un tué à coups de revolver et l'autre grièvement blessé. Pendant la nuit on avait vu une voiture de la police à la bifurcation des routes d'Errondo et d'Ayete.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Tolosa de Llenguadoc], 20/8/1945, pàgina 4